

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АЗІЙСЬКИХ СПІЛЬНОТ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх</i>
Спеціальність	<i>Усі спеціальності</i>
Освітня програма	<i>Для всіх</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 (3 або 4 семестр)</i>
Обсяг дисципліни, розподіл годин за аудиторними заняттями та самостійною роботою	<i>2 кред. ЄКТС/60 годин 18 год. лекції, 18 год. семінарські, 24 год. самостійна робота</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік МКР</i>
Розклад занять	<i>Лекції: Середа 14.15-15.50 (1 тижд.) Семінарські заняття: Середа 14.15-15.50 (2 тижд.)</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доктор соціологічних наук, проф. Кутуєв Павло Володимирович +38 050 775 09 49 p.kutuev@gmail.com Семінарські заняття: старший викладач Василець Ольга Іванівна, +38063 872261938, +38 098 42 946 73, ovasylec@gmail.com старший викладач, Казьмірова Оксана Миколаївна +38 097 841 1627 oksana.kazmirova@ukr.net</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/u/1/c/MTUxNjkzMDM5MDQ4 (при дистанційній формі навчання)</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Успішне працевлаштування студентства у світі глобальних зв'язків, конфліктного розвитку та системних та позасистемних ризиків, що важко передбачаються і ще важче підлягають контролю, значною мірою залежить від їх засадничих компетенцій щодо бачення варіативності функціонування суспільств, уміння налагоджувати успішну комунікацію із представниками різних країн, спільнот та об'єднань, здатності критично сприймати та вивчати різноджерельну інформацію щодо успішних і неуспішних прикладів динамічного розвитку. Дослідження країн Азійського регіону, зокрема, з огляду на приналежність до нього Японії, Китаю та «чотирьох азійських тигрів» (Сінгапур, Південна Корея, Гонконг, Тайвань), надає можливості вивчення різноманітного досвіду цих країн. Актуальним та цінним для українського досвіду є також інтерактивна співпраця викладачів та студентства по аналітиці взаємозв'язку між піднесенням Східноазійського регіону та функціонування й здатності до модернізації держави, яка сприяє розвитку своїх громадян, піднесенню їх благополуччя.

Мета навчальної дисципліни «Актуальні проблеми азійських спільнот» полягає у формуванні у студентів низки компетентностей, які допоможуть вирішувати завдання, що постають перед ними як перед фахівцями та громадянами, у суспільній практиці повсякденного життя. Студенти будуть

вдосконалювати свої здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Вони зможуть приймати обґрунтовані рішення, дізнаючись про досвід інших країн та спільнот. Донести інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Завданням дисципліни є формування у студентів здатності протистояти ідеологізації академічного дискурсу, критичного ставлення до створення універсальних метанаративів, використовувати досвід формування модерну у азійських спільнотах для дослідження та використання можливостей оптимізації українських суспільних практик. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності

Студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- про важливість створення власної економічної автономії у сучасному глобальному просторі як підґрунтя співпраці різних акторів суспільної взаємодії в країні та на міжнародній арені, при налаштованості на захист національних інтересів;
- про значущість держави, яка сприяє розвитку у формуванні балансу між інтересами міжнародних структур та інституцій, вітчизняних робітників та підприємців, різних спільнот та ідентичностей;
- про циклічний характер доцентрових та відцентрових тенденцій у становленні азійських спільнот, а також зміну їх піднесення занепадом і поставою нової гегемонії у сучасних умовах.

Уміння:

- виокремлювати і розрізняти процеси модернізації та вестернізації;
- вивчати перспективи розвитку модерної світ-системи;
- визначати можливі чинники та фактори стабільного розвитку країни, спираючись на критичний аналіз різних джерел інформації;
- аналізувати досвід країн азійського регіону, як такого, що демонструє найбільш переконливу динаміку розвитку;
- вивчати значущість та можливості держави, що сприяє розвитку, спираючись на досвід успішних країн азійського регіону.

Досвід:

- аналізу емпіричного змісту історичної соціології сходуцентризму;
- створення концептуальних моделей щодо використання успішних кейсів з управлінських практики азійського регіону для України.

В результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть аналізувати й робити висновки про соціально-культурні та історичні витоки економічного піднесення країн азійського регіону, а також про значення такого досвіду для підвищення управлінської і громадянської компетенції наших співвітчизників.

Студенти також отримають практичний досвід ,під час інтерактивного проведення лекцій та практичних занять, когнітивного моделювання щодо стратегій і тактик розвитку окремих спільнот, вирішення конфліктів міжкультурної комунікації, суперечливого характеру поєднання глобальних та регіональних тенденцій і контекстів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми азійських спільнот» є елементом загальноосвітньої підготовки і формується з вибіркових дисциплін. Дисципліна «Актуальні проблеми азійських спільнот» пов'язана з іншими навчальними дисциплінами. Засадничою для оволодіння матеріалами курсу є інформація, що її змогли опрацювати студенти під час вивчення інших дисциплін соціо-гуманітарного циклу.

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними інформаційними базами.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Історична соціологія і макроекономіка як особливий спосіб виокремлення країн та цивілізацій у історичному часі й культурному просторі.

Тема 1.1. Динамізм розвитку країн азійського регіону та системний характер умов формування успішних прикладів економічного зростання.

Тема 1.2. Європейська та азійська гегемонії у модерній світовій системі. Матеріальне і організаційне підґрунтя формування демократичних інституцій. Історичні особливості азійських країн.

Тема 1.3. Піднесення Східної Азії: щасливий шанс «Азійських тигрів», або вислід політики національних держав.

Розділ 2. Дослідницька програма держави, що сприяє розвитку, та неолібералізм: доцільність компаративістики

Тема 2.1. Роль держави як стратегічного інвестора і корпоративного гравця. Вибудова балансу інтересів та управління конкуренцією між різними соціальними акторами та всередині цих об'єднань (бюрократія, олігархи, прекаріат, тощо). ТНК і національні інтереси.

Тема 2.2. Особливості застосування критичних видів втручання держави з метою прискорення економічного розвитку у Японії, Південній Кореї, Сингапурі та у сучасному Китаї.

Порівняння вдалих та невдалих прикладів діяльності держав азійського регіону.

Тема 2.3. Зіткнення цивілізацій та міждержавні конфлікти: економічний та культурний виміри. Ціннісний конфлікт та проблеми економічних трансформацій.

Тема 2.4. Унікальність Заходу: закономірна еволюція або історичний випадок.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Кутуев П.В. Трансформації модерну: інституції, ідеї, ідеології : монографія / П.В. Кутуев. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 516 с.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
2. Стадвелл Джо Чому Азії вдалося. Пер. з англ. О.Цехановська. Видавництво «Наш формат» 2017. – 448 с.
3. Рахман Гідеон. Істернізація. Підйом Азії та спад Америки від Обама до Трампа і далі/Пер.з англ. Вікторія Вакарева. — Дніпро: «Баланс Бізнес Букс», 2018. — 416 с.

4.2. Допоміжна література

1. Гантінгтон Семуел. Політичний порядок у суспільствах, що змінюються. Пер.з англ. Тарас Цимбал Наш Формат, 2019.
2. Георгий Дерлугьян Кризис прежнего, возможности нового. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
http://www.intelros.ru/pdf/Razvitie_i_ekonomika/2015_12/5.pdf
3. Георгий Дерлугьян Как устроен этот мир [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
4. Кутуев П.В. Интеллектуальные Зтоки современного неоллиберализма и социологический дискурс о развитии / П. В. Кутуев, Д.Л. Герчановский // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. – 2013. – № 1. – С. 65-71. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: : <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
5. Кутуев П. Сообщество ритуала модернизации: от логоса к культу[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
6. Michael K. Miller Economic Development, Violent Leader Removal, and Democratization <http://politics.as.nyu.edu/docs/IO/17561/Miller.pdf> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>

7. Чарльз Тилли. Война и строительство государства как организованная преступность <http://commons.com.ua/en/vojna-i-stroitelstvo-gosudarstva-kak-organizovannaya-prestupnos> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>
8. Christopher Walker, Marc Plattner, & Larry Diamond Authoritarianism Goes Global Undemocratic states are kicking their influence-peddling machines into high gear. <http://www.the-american-interest.com/2016/03/28/authoritarianism-goes-global/> [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sociology.kpi.ua/en/literature>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Розділ 1. Історична соціологія і макроекономіка як особливий спосіб виокремлення країн та цивілізацій у історичному часі й культурному просторі

Лекція 1

Тема 1.1 Динамізм розвитку країн азійського регіону, та системний характер умов формування успішних прикладів економічного зростання

Уважний погляд на розгортання історичних процесів переконливо свідчить на користь такого висновку, що саме динаміка інтересів є фактором та чинником руху соціальної дії. Разом із цим, наслідок взаємодії економічних, політичних інтересів, конфліктне партнерство якого розгортається завжди у певних соціально-культурних контекстах, презентує себе через зміни у позиціях акторів суспільних практик. Необхідним є формування дослідницької програми щодо того, який зв'язок встановлюється між інтересами та позиціями. За яких умов органічна солідарність буде переважати над розбратом як всередині однієї країни, так і у геополітичному просторі сучасних хвиль глобалізації.

Лекція 2

Тема 1.2 Європейська та азійська гегемонії у модерній світовій системі. Матеріальне і організаційне підґрунтя формування демократичних інституцій. Історичні особливості азійських країн.

Чільна роль Європи у динаміці змін у «довгому середньовіччі» (Ф.Бродель) не у останню чергу була спричинена військовим використанням технічних здобутків та прагненням до пошуків нових ресурсів. Військові технології відігравали не останню роль у експансії європейських країн, а цінова політика «руйнувала китайські мури» (К.Маркс). Відповідно до праць Р.Інглхарта та К. Вельцеля демократизація та перехід до домінування цінностей розвитку на протигагу традиційним цінностям самозбереження є наслідком модернізації та змін у культурному просторі, що її супроводжують. Модернізація як спосіб досягнення модерну може ідеально-типово розумітися як цілеспрямована радикальна трансформація суспільства, що відбувається як на мікрорівні – наприклад, змінюючи зразки соціальної дії та її орієнтацій, формуючи нову ідентичність – так і інституційну структуру соціуму. У кланових суспільствах трансформація інституцій має свої особливості. Сучасний досвід свідчить на користь можливості використання військової гегемонії, що спирається на економічну спроможність країни при відсутності у ній ознак «відкритого суспільства». Але такі процеси мають містити низку історичних обмежень, у той час, коли феномен самозбереження, безпеки як засадничої цінності не втрачає свою значущість навіть при актуалізації пост матеріальних цінностей самовираження та саморозвитку.

Лекція 3

Тема 1.3. Піднесення Східної Азії: щасливий шанс «Азійських тигрів» або вислід політики національних держав.

Національні держави мають порівняно невеликий історичний проміжок свого існування. 200-300 років після панування імперій як наднаціональних структур, і перша хвиля глобалізації викликає занепокоєння національних еліт та спротив з боку урядових агенцій, постання яких пов'язано із становленням національних держав, як однієї з складових формування модерну. Захист національних інтересів, використання ТНК, або підкорення ними – ось що відрізняє державу, яка сприяє розвитку від периферійної країни з компрадорською елітою та сировинним характером експорту.

Лекція 4

Тема 2.1. Роль держави як стратегічного інвестора і корпоративного гравця. Вибутова балансу інтересів та управління конкуренцією між різними соціальними акторами та всередині цих об'єднань (бюрократія, олігархи, прекаріат, тощо). ТНК і національні інтереси.

Виправдане втручання у засадничі галузі національного виробництва, діяльність системо утворюючих підприємств та формування інституцій, що опікуються залученням інвестицій на основі відслідковування національних інтересів. Прагматизм в участі національного капіталу у міжнародних проектах та протекціонізм щодо власних товаровиробників. Перебудова експорту і контроль над державними субсидіями й замовленнями.

Лекція 5

Тема 2.2. Особливості застосування критичних видів втручання держави з метою прискорення економічного розвитку у Японії, Південній Кореї, на Тайвані та у сучасному Китаї. Порівняння вдалих та невдалих прикладів діяльності держав азійського регіону.

Історичні передумови для виникнення модернізаційних потуг та особливості взаємодії країн регіону із європейськими мандрівниками, торговцями, вояками та інвесторами. Орієнтація на поради міжнародних фінансових організацій за умови відсутності солідарної позиції у національних еліт (приклад Індії) призводить до прийняття стратегічно невиправданих рішень. Інституційне обумовлення структурної перебудови. Спадщина від колонізаторів як виклик і можливість (Гонконг і Сінгапур).

Лекції 6, 7

Тема 2.3. Зіткнення цивілізацій та міждержавні конфлікти: економічний та культурний виміри. Ціннісний конфлікт та проблеми економічних трансформацій.

Ціннісний конфлікт та проблеми економічних трансформацій. Налаштованість на розвиток, у відповідності із власним баченням історичного часу, фундаментальність як обґрунтованість - історичні витоки становлення принципів культури управління у азійських спільнотах. Особливості у сприйнятті соціумом та самої людини явища індивідуальності як цілісного окремішнього феномену. Суб'єктність країни, структури, особи.

Лекції 8, 9

Тема 2.4. Унікальність Заходу: закономірна еволюція або історичний випадок

Особливості взаємозв'язку між ефективністю використання ідеологічного, фінансового, промислового, наукового, сільськогосподарського, культурного та політичного капіталів у азійському регіоні

Традиційні цінності культури, інтереси країни – необхідна система фільтрів для критичної імплементації світового досвіду. Конфуціанські настанови та кодекс Бусідо в сучасних умовах – дисципліна й корпоративна солідарність. Як національні й регіональні контексти економічного, ідеологічного, культурного волевиявлення різних соціальних акторів можуть впливати на впровадження інституціоналізаційних проектів за західними зразками. Унікальність Заходу: закономірна еволюція - історичний випадок.

Семінарські заняття

Основне завдання циклу семінарських занять сформувати у студентів:

- Уміння здійснювати порівняльний аналіз чинників постання сучасних держав Заходу і Сходу, протистояти догматизмові бінарних опозицій ;
- Знання щодо форм прояву та наслідків того, як національні й регіональні контексти економічного, ідеологічного, культурного волевиявлення різних соціальних акторів можуть впливати на впровадження інституціоналізаційних проектів за західними зразками;
- Уміння здійснювати компаративістику щодо успішних та неуспішних кейсів розвитку суспільних практик різних країн, використовуючи досвід, зокрема спільнот азійського регіону для оптимізації функціонування систем та підсистем українського соціуму;
- Уміння вивчати приклади втручання держави як конструктивного гравця у соціальному просторі можливостей (Японія, Китай, «азійські тигри») і невдалі спроби фінансової регуляції, (Індія, зокрема).

Семінарське заняття 1

Тема 1.1. Динамізм розвитку країн азійського регіону, та системний характер умов формування успішних прикладів економічного зростання.

Які виміри та ознаки має реальне покращення життя народу, звичайних та конкретних громадян

1. Поняття, функції та цілі нового глобального проекту, місце різних азійських країн у ньому.
2. Внутрішній валовий продукт і внутрішній національний дохід – що більше позначається на добробуті пересічної людини і як ці поняття описують спроможність державного управління?
3. Можливості критичного використання досвіду успішних азійських прикладів економічного зростання (Китай, Японія, Сінгапур, Гонконг) для стабільного розвитку України.

Завдання для поточного контролю : Динаміка світової системи: повернення Азії на чільні позиції

Завдання на СРС:

Наскільки важливою для регіону є політична стабільність, оскільки за її відсутності досягнення у всіх інших сферах, таких як соціальний та економічний розвиток, є хисткими. Як формується порядок у суспільствах, що змінюються? У чому полягає небезпека політичної мобілізації, якщо вона передуює інституціональній розбудові суспільного життя ?

Семінарське заняття 2

Тема 1.2. Європейська та азійська гегемонії у модерній світовій системі. Матеріальне і організаційне підґрунтя формування демократичних інституцій. Історичні особливості азійських країн.

1. Історичні особливості формування азійських спільнот.
2. Географічні та геополітичні умови розвитку народно-господарського комплексу країни. Недостатність оцінки економічного розвитку країни виключно за показниками росту виробництва.

Завдання для поточного контролю: Як країни Заходу розглядали країни Сходу до 1-ї Світової війни та після неї, після 2-ї Світової. *Ідеологічна заангажованість ери «Вашингтонського консенсусу»*

Завдання на СРС: Матеріальне і організаційне підґрунтя формування демократичних інституцій

Семінарське заняття 3

Тема 1.3. Піднесення Східної Азії: щасливий шанс «Азійських тигрів» або вислід політики національних держав.

Держава, як каталізатор розвитку: історична перспектива. Досвід піднесення Східної Азії, роль управлінських еліт та бюрократії. Роль і місце держави, що сприяє розвитку.

Завдання для поточного контролю: розкрити взаємозв'язок

між економічним етатизмом та політичний авторитаризмом

Завдання на СРС: Від репресивних дій держави до держави, що сприяє розвитку - дисциплінуючі можливості накопичення влади і капіталу (Т.Парсонс і С.Хантінгтон) для підприємців, бюрократії, еліти.

Семінарське заняття 4

Тема 2.1. Роль держави як стратегічного інвестора і корпоративного гравця. Вибудова балансу інтересів та управління конкуренцією між різними соціальними акторами та всередині цих об'єднань (бюрократія, олігархи, прекаріат, тощо). ТНК і національні інтереси.

1. Проблеми соціальної відповідальності, питання справедливості та нерівності.
2. Історичне сприйняття держави як такого органу, що забезпечує можливість здійснення загальних масштабних проектів. Особливість вирощування рису – головної сільськогосподарської культури Сходу.
3. Чесноти воїнів, управлінців і селян.

Завдання для поточного контролю : Історія кланів та становлення сучасних корпорацій.

Завдання на СРС: Державна політика у Південно-Східній та Північно-Східній Азії

Семінарське заняття 5

Тема 2.2 Особливості застосування критичних видів втручання держави з метою прискорення економічного розвитку у Японії, Південній Кореї, на Тайвані та у сучасному Китаї. Порівняння вдалих та невдалих прикладів діяльності держав азійського регіону

Чому важливою є вибудова власної стратегії: для стабільного розвитку країни при запозиченнях взірців міжнародного досвіду господарювання.

1. Як підтримувати порядок у країні, що змінюється.
2. Багатомірність та багатополарність сучасного глобалізованого світу.
3. Місце та роль особи в історії у баченні європейців та азіатів

Завдання для поточного контролю : політичний занепад як об'єкт дослідження. Історичні взаємозв'язки із економічним зростанням.

Завдання на СРС: дослідити обставини, за яких ресентимент можна перетворити на політичну волю до змін. Культурно-історичні контексти формування системи цінностей.

Семінарські заняття 6, 7

Тема 2.3. Зіткнення цивілізацій та міждержавні конфлікти: економічний та культурний виміри. Ціннісний конфлікт та проблеми економічних трансформацій.

1. Політична модернізація і патріархальні цінності.
2. Значущість соціально-поведінкових наук як інструменту для критичного дослідження світу, що змінюється: особи та спільноти у ньому.
3. Цінності безпеки та цінності розвитку.
4. Чим відрізняються спільноти від суспільств? Орієнтації на припис та досягнення, або – що мотивує сучасного жителя Японії? Китаю? Індії?

Завдання для поточного контролю : Питання перебудови та вдосконалення діяльності політичних інститутів у країнах азійського регіону.

Завдання на СРС: Ідеологія для внутрішнього вжитку та презентаційна й скеровуюча, для партнерів-конкурентів у міжнародній спільноті.

Семінарські заняття 8, 9

Тема 2.4. Унікальність Заходу: закономірна еволюція або історичний випадок .

Європейська гегемонія і військове використання технологічних здобутків.

1. Хто такі «сходоцентристи» і як вони розглядають азійські спільноти.
2. Капіталізм із східною специфікою. Приклад Китаю
3. Динамічні автократії – загроза демократії чи шлях до неї?

Приклади Сінгапуру та Південної Кореї

Завдання для поточного контролю :

Емпіричні аргументи А.Г. Франка та полеміка з євроцентризмом

Завдання для СРС: Особливості взаємозв'язку між ефективністю використання ідеологічного, фінансового, промислового, наукового, сільськогосподарського, культурного та політичного капіталів у азійському регіоні

6. Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань політичної науки. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою.

Відвідуваність і виконання завдань

Важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, презентації текстів документів в обсязі достатньому для опанування дисципліни студентом. Студенту складно буде належно підготуватись до практичного заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили практичні заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології. У контексті дистанційного навчання також використовується ГуглКласрум.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст основних питань курсу. Лекції проводяться у режимі інтерактивної взаємодії. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії. На заняттях використовуватиметься кейс-стаді, «метод Сократа».

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог навчальної дисципліни.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

1. Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- ведення конспекту лекцій;
- виконання модульної контрольної роботи;
- робота на семінарських заняттях (9 семінарських занять).

2. Критерії нарахування балів.

2.1. Ведення конспекту лекцій (до 16 балів);

2.2. Модульна контрольна робота оцінюється у 30 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох питань з переліку, що наданий у Додатку А. Кожне із запитань оцінюється у 10 балів:

- повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 27-30 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 22-26 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 16-21 балів;
- відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0 балів.

2.3. Робота на семінарських заняттях оцінюється у 6 балів за такими критеріями:

- творчий підхід до розкриття проблеми – 6 балів;
- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 4-5 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 3 балів;
- завдання не виконане, – 0 балів.

3. Умовою позитивного проходження першого календарного контролю є отримання не менш, ніж 15 балів. Умовою позитивного проходження другого календарного контролю є отримання не менш, ніж 30 балів.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею. Якщо сума балів менше ніж 60, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання МКР та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, може взяти участь у складанні заліку. У цьому разі, бали отримані ним на контрольній роботі є остаточними.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття, якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Важливим в успішній підготовці студента є вироблення в нього вміння працювати з різними джерелами інформації, формувати компетентнісний підхід до власної інформаційної безпеки, водночас відкриваючи себе світу і світ для себе. Критичний, усебічний та системний характер аналітики дозволить студенту не лише краще засвоїти інформацію, але й в подальшому швидше знаходити потрібні, релевантні відповіді при виникненні, наприклад, певного практичного питання, пов'язаного із конкретною комунікативною ситуацією чи питаннями вибору, складанням індивідуальних стратегем, тощо.

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у неформальному гуртку для усіх, кому не байдужі питання міжкультурних взаємодій у сучасному глобалізованому світі. Перспективи академічної мобільності та співпраці із іноземними стейкхолдерами.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором соціології, доктором соціологічних наук, проф. Кутуєвим Павлом Володимировичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 2 від 26.10.2021 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 3 від 27.01.2022 р.)

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Цінність рольової моделі Сінгапуру для українських управлінців у сфері державної політики. Чи можлива окремішня ефективність в управлінні державними активами ?
2. Чи можлива ринкова економіка у не капіталістичній країні?
3. Наскільки Південно-Східно азіатський регіон є важливим для України з огляду на необхідність збільшення вітчизняного експорту?
4. Розкрийте зв'язок змін у світовій геополітичній ситуації із їх економіко-географічними, культурними аспектами, а також актуальністю вибудови ефективних стосунків між Україною та успішними країнами азійського регіону.
5. Поясніть значення природних геоелементів кластерів та їх відновлення у країнах малої Азії.
6. У чому полягає особливість інтеграційних процесів у Східноазійському регіоні?
7. Яким є вплив глобальної фінансово-економічної кризи на формування сучасної інституційної архітектури в Східній Азії ?
8. Охарактеризуйте можливості України: економічні, політичні, культурні в азійському регіоні- проблеми та тенденції.
9. Чотири модернізації Ден Сяопіна. Чому можуть навчитися країни «транзиту» ?
10. Як змінився в сучасних умовах «колективний Захід»? Як це, з вашої точки зору, впливає на піднесення азійського Сходу?
11. Як взаємодіють між собою ідеологічна та економічні системи суспільної життєдіяльності, які зміни відбуваються у сучасному світі і які відповіді на його виклики пропонує Китай?
12. Ринкова та цифрова економіка (цифрового розподілу) - різні виміри, (чи етапи розвитку) того самого феномену, чи різні явища взагалі ?
13. Обґрунтуйте стратегію і тактику успішних азійських держав.
14. Історичні контексти врахування економічних циклів при державному втручанні у реформування сільськогосподарського виробництва.
15. охарактеризуйте системи адміністративного управління вдосконалювались династіями Китаю впродовж 3-х тисяч років щонайменше.
16. Опишіть європейські та азійські уявлення про легітимність.
17. Як вплинуло на китайську цивілізацію введення конфуціанства у якості державної ідеології і єдиної системи письменності ?
18. Зміна форм реалізації інтересів владних еліт – досвід західних та азійських спільнот.
19. Соціалізм з японською специфікою чи особливості розвитку японського капіталізму.
20. Афроазійський коридор і «великий шовковий шлях» як економічне підґрунтя політичного конфлікту між Індією та Китаєм.
21. Держава, що сприяє розвитку – історико-політичний конструкт чи принциповий інструмент конструктивних трансформацій?